HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אם נטלן כמתנה לא כך כתבו יפה. שיוכל לטרוף לקוחות על החוב ולא יוכל לטרוף על המתנה לפי זו על המזונות לא מוכל לטרוף לקוחות ועל הכתובה מטרוף לוחם. ואם מפני הימומים שלא יתמלו הכל לכתובה מכרת ומתקבלת כתובתיך יכולה היא להעמיד עדים שירלו את הנמכר למזונות ואם תצטרך לכך יבאו ויעידו ואת הנמכר לכתובה לא תודיע מפני הלקוחות: **מוכרת נכסים עבר תובע.** כדי מזונות של שנה תמכור יחד: **והלוקח.** לא ימסור לה כל המעות אלא דמי מזונות של חדש בחדש שאם תינשא יחזיר מה שנידנו ליורשים: **מהו שתחזור ותטרוף.** לוחם הקרקעות עלמן: **תרמלתא דזבין.** שהם ימומים למזונות או לכתובה וקבלה עליה לחריות: **לחריות לימחי.** לחריות הלקוחות חוזר על הימומים שהרי עליהן היה החוב: **טרפה.** והם יחזרו על הימומים: **מוכרת והולכת.** למזונות: **עד.** שלא יותר קרקע ליורשים שלא שיעור כתובתה: **וסמך לה.** ואותו השאר יהא סמך לה לגבות ממנו כתובתה: **וזין ולא לישטריכו ליה זוזי.** מכר שהרו ואמרו יודעים שהיה חפץ לקנות שהם פלוני או פרגמטיא פלונית בחותן מעות: **ולא לישטריכו ליה זוזי.** שחזרו בהן המוכרים: **בגורפא.** יוקר הבא בשערים פתאום: **וכניכו לאפדנייהו.** לקנות מטען: **לחרבי בעקולי הוו קיימי.** שעל ידי שגדל הנהר הוקרבו הספיות לנכח עקלקלות ואילו ידעו המוכרים כן לא היו מוכרים בהיסח ומשעת מכירה הוה ליה טעות אבל היכא דמכירה לאו בטעות הוי כגון חזרו בהן מוכרי החיטין לאחר שמכרו אלו בהיסח או שבאו חיטין ממקום אחר שעדיין לא נעקרו ממקומם לא הדרי: **לי הכי היינו ודאי לאחר ליה כו' נמלאת מכשלן.** לאי בעי לזבוני קרקע לא ימלאו קונים: **ואחר לי' אין בגורפא בנהרדעא משכח שביא.** ומייתין לקמן אחרי דקיימי בעקולי והדרי זבייניה. שמע מינה טעמא משום מקח טעות הוי אי בדאחרי אחרי מטען ממקום קרוב או שבאו אלו לנכח טעמא משום זבין ולא לישטריכו ליה זוזי הוה מידי לא שביא אחר אחרי: **מתני'** אין לה מזונות ומוכרת לכתובה: **זבין מן הנשואין.** שהיא מוכרת למזונות מוכרת שלא בבית דין: **רבי שמעון אומר מן הנשואין.** שהיא מוכרת למזונות: **מוכרת שלא בבית דין.** שאי אפשר לה להיות יושבת ומתענה עד שיזדקקו לה בית דין אבל מן המיוחסין אין מכירתה אלא לכתובה לא תמכור אלא בבית דין: **גמ'** לא תמכור אלא בבית דין: **אם במתנה נוטלן לא כך יפה כתו כיצד מוכרת אמר רבי דניאל בר רב קטינא אמר רב הונא מוכרת אחת לשנים עשר חדש ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום ורב יהודה אמר מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום תניא כוותיה דרב הונא מוכרת לשנים עשר חדש ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום תניא כוותיה דרב יהודה מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום אמר אמימר [א]הלכתא מוכרת לששה חדשים ולוקח מפרנס אחת לשלשים יום אמר ליה רב אשי לאמימר דרב הונא מאי אמר ליה [ב]לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי בעו מיניה מרב ששת מוכרת למזונות מהו שתחזור ותטרוף לכתובה קמיבעיא להו בדרב יוסף [ג]דאמר רב יוסף [ד]ארמלתא דזבין אחריות איתמי ובי דינא דזבין אחריות איתמי מאי כיון דאחריות איתמי טרפא או דלמא מצי אמרי לה נהי דאחריות דעלמא לא קבילת עילוך אחריות דנפשך מי לא קבולי קבילת אמר ליה תניתוה מוכרת והולכת עד כדי כתובתה וסמך לה שתגבה כתובתה מן השאר שמע מינה שיירא אין לא שיירא לא ודלמא [ה]עצה טובה קא משמע לן דלא ליקרו לה הדרינתא א"כ ליתני גובה כתובתה מן השאר מאי סמך לה [ו]שמע מינה שיירא אין לא שיירא לא איבעיא להו זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני או לא הדרי זביני תא שמע דההוא גברא דזבין ארעא לרב פפא דאצטריכו ליה זוזי למיזבן תורי לסוף לא איצטריכו ליה ואהדריה ניהליה רב פפא לארעיה רב פפא [ז]לפנים משורת הדין הוא דעבד ת"ש דההוא בצורתא דהוה בנהרדעא זבנינהו כולי עלמא לאפדנייהו לסוף אתו חיטי אמר להו רב נחמן דינא הוא דהדרי אפדני למרייהו התם נמי זביני בטעות הוו דאיגלאי מילתא דארבא בעקולי הוה קיימא אי הכי היינו דאמר ליה רמי בר שמואל לרב נחמן אם כן נמצאת מכשילן לעתיד לבא אמר ליה אטו כל יומא בצורתא שכיחא אמר ליה אין בצורתא בנהרדעא משכח שכיחא [ח]והלכתא זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני: **מתני'** [ט]אלמנה בין האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין ר' שמעון אומר מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין מן האירוסין לא תמכור אלא בבית דין מפני שאין לה מזונות וכל שאין לה מזונות ל"ת אלא בב"ד פי' במתניתא' שא"י להמתין עד שיזקוק לה ב"ד אבל מן האירוסין שאין לה מזונות כ"א כתובה אינה רשאית למכור שלא בבית דין ואין הל' כר"ש דקיי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים ואמרינן עלה בפרק אלו מציאות אמר ר' יוסף אמר ר' נחמן אינה צריכה ב"ד מומחין אבל צריכה ב"ד הדיוטות: בשלמא מן הנשואין משום מזוני וא"א אלא מן הנשואין: **גמ'** בשלמא מן הנשואין משום מזוני אלא **אן דלמא** נהי דאחריות דעלמא **כו'**. ולא דמי להכיא לעיל (דף נג.) דאומן שמכר שדה לשמעון שלא בחמריות ואחר לראובן ולקחה משמעון בחמריות דשמקנא לחמר רבא נהי דאחריות דעלמא לא קבילו עילויה אחריות דנפשיה מי לא קבילו עילויה אחריות דנפשיה לא דמי דהתם ולאי כיון שאומן הוה דין הוא שיטרפו ממנו הקרקע ואין על שמעון לפרוע כיון דשלח לידי לאומן הנאה שקבל המעות אבל הכא שהיורשין חייבין לה מזונות יכולה למכור ולאחר ולטרוף שהרי כשמוכרת וטורפת מוב שלה היא נפרעת ואין כאן עיוות הדין כלל:

וסמך לה שתגבה כתובתה מן **השאר.** ות"ת מאי נפקא לה מינה בין מה שהיתה מוכרת למזונות ובין מה שתמכור לכתובה נפקא מינה שתוכל למכור ביחד כדי כתובתה אבל למזונות אינה מוכרת אלא לשלשים יום ועוד אם נשלמו אחר שמכרה הלוקח לא יתן כי אם אחת לג' יום ולא תוכל לגבות מהן לכתובה דהא מטלטלין ניתנו ומזונות אבדה: **מאי** שנא **דקתני** לה ש"מ **שיירא אין לא שיירא לא.** ות"ת מקשי מכאן לרבי בר חמא דאמר בעי למימר לעיל גבי לאומן שמכר שדה לשמעון דלפיכך אחריות דנפשיה לא קבילו עילויה והא כהך בריימתא דמרי גבי שדה אחריות דנפשה מיהא קבילה עלה וכ"ש התם לפי מה שפירשנו לעיל וי"ל דמלי למימר רבי בר חמא דהכא דלא ליקרו לה הדרינתא א"כ ליתני גובה כתובתה מן השאר מאי סמך לה [י][אע"ג דאחריות מיתמי היינו מעלמא שלא מנפשה מיהו קיבלה] דהא מיהו מוכרת בהדיא שלא בחמריות שלא התם שמכר לו בהדיא שלא בחמריות דנפשיה לא קבילו עילויה. מ"ר:

זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדרי זביני כו'. וכגון שגילה דעתו בשעת המכר דאמר לזיבזן מוכי קא זבין להו דאי אמר הוו להו דברים שבשלב וכן בפרק ג' דקידושין (דף מט:) גבי הוטח גבוה בזבין נכסיה לחבירו דאמר לימסך דזבין לגרעה דיסמלא התם גבי בדגלי דעתיה ויש דברים שאינו מועיל בהם גילוי דעת עד שיתנה כגון אם היה מוכר מלבושיו לחבירו לימסך דזבין לגרעה דיסמלא התם ולאי אין מועיל גילוי דעת אלא לא תאמר כן מעכשיו אין לריך לומר תנאי שלא גילוי דעת בעלמא וכל מקום בעינן דומיא דתנאי בני גד ובני לחובן תנאי בפול שלא ולאי גילוי דעת בעלמא שאין רגילות לעשות כן לא מהני עד שיתנה ויש דברים דאפילו גילוי דעת אין לריך כגון שטר מברחת דלעיל פרק האשה שנפלו (דף עט. ושם[ט]) וכן הניח דבפרק מי שמת (ב"ב קלב. וקמו:) דתניא הרי שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים ואח"כ בא בנו דברי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה בידוע שאם היה יודע שבנו קיים לא היה כותב. מ"ר: **אי** הכי היינו דא"ל רמי בר שמואל לרב נחמן א"כ נמצאת מכשילן בו'. פי' רב"י אי הכי היינו ודאי ל"ל נמצאת מכשילן כו' ול"ל בצורתא משכח שכיחי וחייש למלמ אחו מרבי בעקולי והדרי זביני לחי בדאמר ממקום קרוב או שבאו נאלו לנכח בעמעת משום זבין ולא לישטריכו ליה זוזי הדרי זביני מילתא דפשיטא ליה זוזי הדרי זביני ומיהו כל שכן היכא דהוו בעקולי כדמוכח ומקשה לפירוש זה דמאי הוכחה היא לעולם לימא לך משום לא לישטריכו ליה זוזי הדרי זביני ומיהו כל שכן היכא דהוו בעקולי כדמוכח שמעמא דאו הוי מקח טעות יותר ואם כן שפיר קאמר דנמצאת מכשילן לעתיד הוחיל דבכל עניו הדרי זביני כדפרישיו הלכך נרחה כמו שפירש רש"י ז"ל דאי הוי קונים הוה הוחיל דאמר דהאי הדרי זביני דוקא משום דבעקולי הוו קיימי היכי קאמר בצורתא בנהרדעא משכח שכיח הלא זאת בצורתא דאתרי בעקולי הוו קיימי פשיטא ליה שכיח הוא ובשלמא אי פשיטא מיהו זבין ולא לישטריכו ליה זוזי הדרי זביני היינו ודאי דשכיחא דרוב פעמים היה להם בצורתא ויחא נמי לפי זה הא דפסקינן הלכתא לפי פשיטא הבעיא:

ו) [עיכוין קנ: וש"נ], ז) לקמן ק., ג) [לעיל פח: וש"נ], ד) [בכורות ו. מה: ב"ק נט: ב"מ כד: ב:], ה) ב"מ לב., ו) ת"י כ"י, ז) [עח: ד"ה כתבתיכו],

מוסף רש"י

ארמלתא דזבין אחריות איתמי. שם נמצאת שדה שנמכרה לו משועבדת לאחר וטרפה מן הלוקח על כחובו, מחר הלוקח על הימומים, **ובי דינא דזבין.** שדה ימומים למען האשה והבעל, אחריות איתמי (לקמן ק.). **אלמנה.** הניזונת מנכסי ימומים, **מוכרת.** למזונות, **שלא בבית דין.** ובלבד שימלו שיש שלא תמכור כזול (ב"מ לב.).

תוספות רי"ד

כיצד מוכרת אמר רבי דניאל בר רב קטינא אמר רב הונא לי"ב חודש ולוקח מפרנס א' לשלשים יום פי' מוכרת מן הנכסים כשיעור מזונות שנה א' ולא יתנו לה כל המעות ביחד שמא תמות אלא יתנו המעות להיתומים: אמר אמימר הל' [מוכרת] לר' חדשים ולוקח מפרנס א' לל' יום א"ל ר"א לאמימר הא דר"ה מאי א"ל לא שמיע לי כלומר לא ס"ל: בעא מיניה מר"ש. מוכרת למזונות מהו שתחזור ותטרוף לכתובתה. פי' אותן הקרקעות עצמן שמוכרן למזונותי' וקמבעי' להו בדר"י דאר"י ארמלתא דזבין אחריותא איתמי וב"ד דזבין אחריותא איתמי מאי מי אמרינן כיון דאחריותא איתמי טרפא א"ד מצי א"ל נהי דאחריותא דעלמא לא קבלת עלך אאחריותא דנפשך קביל קבלית א"ל ר"ש תניתה מוכרת והולכת עד כדי דמי כתובתה וסמך לה שתגבה כתובתה מן השאר ש"מ שייר אין לא שייר לא פי' מוכרת והולכת למזונות עד שלא ישאר קרקע ליתומים אלא שיעור כתובתה שיהיה לה סמך לגבות כתובתה משם ש"מ מדקתני סמך לה שתגבה מן השאר דוקא אם נשארו נכסים ליתומים אית לה סמך לגבות כתובתה אבל אם לא נשארו נכסים ליתומים אין לה סמך לגבות מן הלקוחות דאחריות דנפשה קבילי עלה עיין בערך

תוספות רי"ד (המשך)

נ"א בס"ה: איבעי' להו זבין ולא איצטריכו לי' זוזי הדרי זביני או לא ת"ש דההוא בצורתא דהות בנהרדעא זבנינהו כ"ע לאפדנייהו למיזבן חיטי לסוף אתי חיטי וארע"נ דינא הוא דהדרי אפדני למרייהו ומסיק תלמודא והל' זבין ולא איצטריכו לי' זוזי הדרי זביני פי' ודוקא כגון שפירש בפיו דאדעתא' דהכי קמזבנינא דאי לא פירש דברים שבלב אין דברים אע"ג דידעי ביה שכנים ומוכחא מילתא דהכי אמרי' בפ' האיש מקדש ההוא גברא דזבנינהו לנכסי אדעתי' למיסק לא"י ובעידנא דזבין לא אמר מידי א"ר הוי דברים שבלב ודברים שבלב אינן דברים עיין מ"ש שם דאע"ג דמוכח מילתא לעלמא דאדעתא למיסק זבין כגון שידעו בו שכנים שהי' בדעתו לעלות אפ"ה כיון שלא פי' בפיו בעת המכירה כי הוא רוצה לעלות אמרי' דברים שבלב אינן דברים: **מתני'** אלמנה בין מן האירוסין בין מן הנשואין מוכרת שלא בב"ד רש"א מן הנשואין מוכרת שלא בב"ד מפני שאין לה מזונות וכל שאין לה מזונות ל"ת אלא בב"ד פי' במתניתי' שא"י להמתין עד שיזקוק לה ב"ד אבל מן האירוסין שאין לה מזונות כ"א כתובה אינה רשאית למכור שלא בבית דין ואין הל' כר"ש דקיי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים ואמרינן עלה בפרק אלו מציאות אמר ר' יוסף אמר ר' נחמן אינה צריכה ב"ד מומחין אבל צריכה ב"ד הדיוטות: בשלמא מן הנשואין משום מזוני וא"א

יז א מיי' פי"א מהלכות מיאות הל' כה סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' סג סעיף ב:
יח ב מיי' פי"ז שם הל' יג ופי"ע מהל' מלוה ולוה הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף כט וסימן קג סעיף ג ושו"ע מ"מ סי' קט סעיף ד:
יט ג טוש"ע אה"ע סי' צ סעיף כט (ג):
כ ד מיי' פי"ח מהל' מכירה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' כז סעיף ג:
כא ה מיי' פי"ו מהל' מיאות הל' יג סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' קג סעיף ו: